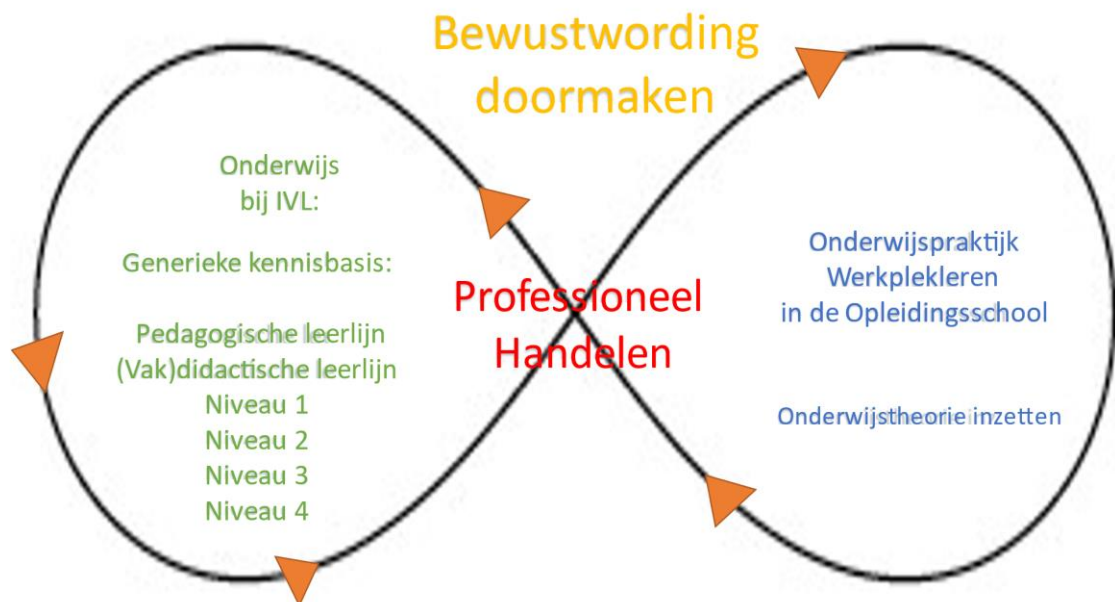

Theorie in Praktijk

Samen Opleiden
2021-2022

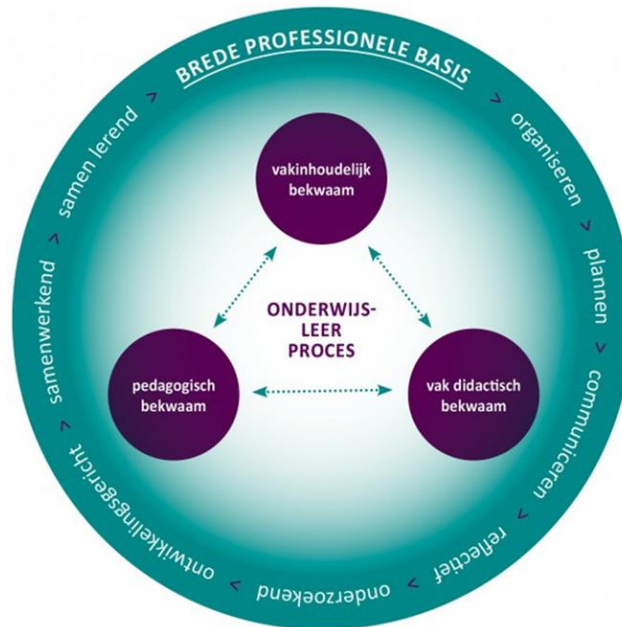
Inhoud

De Landelijke Bekwaamheidseisen voor de leraar	3
Centrale vragen	4
Vragen bij centrale vragen	5
Planningsfase	5
Uitvoeringsfase	6
Reflectiefase	6
De Kern	7
Concepten, modellen.....	7
Kern van professionele houding en ontwikkeling	8
Plan – Do – Check – Act	9
De Leerkuil	10
Zelfregulatie.....	11
Feedback.....	12
Kern pedagogisch handelen	13
CAR Model : Psychologische basisbehoeften om te leren te (kunnen) komen	13
CAR, interactie, instructie en klassenorganisatie	14
Leren leren.....	15
Kern pedagogisch handelen	16
Zelfregulatie bevorderen.....	16
Kern pedagogisch handelen	17
Feedback / up / forward bij pedagogisch handelen.....	17
Pedagogisch-didactisch coachen.....	18
In gesprek met de leerling.....	19
Kern didactisch handelen	20
Opbouw didactische kennis en vaardigheden.....	20
Ontwerp stappen van een onderwijsactiviteit: de PDCA-cyclus	21
Kern didactisch handelen	22
Checklist voorbereiding onderwijsactiviteit (PdCa)	22
Van voorbereiding naar inrichting van de onderwijsactiviteit / les + je rol als leraar.....	23
Niveaus van leren en van vragen stellen	24
Activerende didactiek.....	25
Samenwerkend leren.....	26
Differentiëren	27

De Landelijke Bekwaamheidseisen voor de leraar

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>

Figuur 1 geeft de domeinen weer met betrekking tot de landelijke bekwaamheidseisen voor de leraar.

Deze eisen beschrijven wat er nodig is om leraar te zijn. De bekwaamheidseisen dienen als ijkpunten voor opleiding en bekwaamheidsonderhoud van leraren.

De HBO Raad heeft daarbij de kennisbasis voor de leraar vastgelegd: de beschrijving van de conceptuele kennis waarover een start bekwaame leraar moet beschikken. Deze bestaat uit twee delen: de Kennisbasis Vak (vakmanschap) en de Generieke Kennisbasis (meesterschap).

Het instituut voor lerarenopleidingen HR heeft voor haar studenten op basis van de landelijke bekwaamheidseisen op vier ontwikkelniveaus leerresultaten (LERs) geformuleerd. Fontyslerarenopleidingen hebben leeruitkomsten (LUKs) uitgewerkt. Tijdens de stage zijn de LERs of LUKs richtinggevend voor je ontwikkeling.

Bij opleidingsscholen, zoals AOS West-Brabant, leiden de instituten sámen op met de stagescholen. Er is daarom in samenwerking een begeleidings- en opleidingsprogramma samengesteld dat tot doel heeft jouw leerproces te ondersteunen. Dit programma sluit aan zowel op de LUKs als de LERs.

Met betrekking tot het domein 'vakinhoudelijk bekwaam': dit onderdeel wordt volledig aangeboden op het opleidingsinstituut. Het domein 'vakdidactisch bekwaam' komt bij AOS WB ten delen aan bod. AOS WB gaat in op de generiek didactische aspecten binnen het opleidingsprogramma maar niet op vakdidactische aspecten. Uiteraard ben je tijdens je stage wel bezig met het zo goed mogelijk overbrengen van je vak en zal je hierover ook feedback ontvangen. Echter het aanbod van de vakspecifieke kennisbasis ligt bij de lerarenopleiding. Tijdens het Samen Opleiden bij AOS WB staan de LERs en LUKs centraal die betrekking hebben op:

- de brede professionele basis
- de pedagogische bekwaamheid
- de didactische bekwaamheid.

Centrale vragen

Binnen AOS WB leren we samen. Samen met het opleidingsteam, samen met medestudenten en samen met alle collega's binnen de scholen. Een centrale vraag geeft per niveau richting aan dit gezamenlijke leren.

Een centrale vraag zien wij als een breed geformuleerde vraag waarmee iedere student uit een bepaald leerjaar zich kan identificeren en waarbij er voldoende ruimte is voor iedere student om zijn eigen focus aan te brengen. Een focus die past bij de individuele behoeften van dat moment; jouw persoonlijke leervragen.

De centrale vraag en je persoonlijke leervragen zullen het gesprekspunt zijn tijdens alle begeleidingsbijeenkomsten (gezamenlijke en individuele). Voor Fontys studenten geldt dat deze vragen richtinggevend zijn voor zowel de PRO-toets als je stageportfolio.

De centrale vragen per leerjaar zijn:

Kernvraag LJ1/ niveau 1	Waarom past dit beroep wel of niet bij mij?
Kernvraag LJ2/ niveau 2	Hoe creëer ik een veilig en stimulerend leerklimaat in mijn klassen?
Kernvraag LJ3/ niveau 3	Hoe kan ik mijn handelen tegelijkertijd afstemmen op individuele leerlingen, de klas en de school?
Kernvraag LJ4/ niveau 4	Hoe ga ik mezelf ontwikkelen tot startbekwaam docent afgestemd op de schoolcontext?

Vragen bij centrale vragen

Jullie worden begeleid en ondersteund door een IO, SO en WPB. We verwachten dat jullie steeds beter in staat zijn om jullie eigen leren te reguleren (zelfregulerend leren). Zelfregulering houdt in dat je in staat bent om zelf tot doelgerichte acties te komen, afgestemd op je eigen mogelijkheden en omgevingskenmerken. Daarbij spelen motivationele-, (meta)cognitieve- en strategische gedragsaspecten een rol (Zimmermans, 2000; Pintrich, 2005; Kessels & Smits, 2004).

Om tot zelfregulerend leren te komen moet je allereerst het nut van iets inzien of ergens zin in hebben. Deze drive moet je gedurende het proces vast kunnen houden (motivatie). Je moet daarnaast in staat zijn om leerdoelen te formuleren en gedurende dit proces kritisch je voortgang te doordenken (cognitief). Uiteindelijk moet je in staat zijn om je plannen om te zetten in concrete acties waarbij je flexibel moet kunnen zijn bij onverwachte situaties (strategisch gedrag).

**MOTIVATIE
VOELEN**

**(META)COGNITIE
DENKEN**

**STRATEGISCH GEDRAG
DOEN**

Ook je medestudenten kunnen je helpen om tot zelfregulerend leren te komen. Zelfregulerend leren bestaat uit drie fasen: de planningsfase, de uitvoeringsfase en de reflectiefase. Per fase zijn vragen opgesteld gericht op motivationele-, (meta)cognitieve- en strategische gedragsaspecten.

Planningsfase

- Kan ik in eigen woorden vertellen wat er van mij verwacht wordt tijdens deze stage?
- Welke antwoorden op deze kernvraag heb ik al gekregen bij eerdere stages, tijdens het maken van mijn PRO-toets of tijdens mijn oriëntatie op deze opleiding?
- Welke antwoorden op de kernvraag ontbreken nog?
- Wanneer ben ik trots op mezelf aan het einde van deze stage?
- Wat zijn mijn persoonlijke leervragen binnen de kernvraag van mijn leerjaar/niveau?
- Wat maakt het voor mij wel of niet zinvol om een verdiepend antwoord te krijgen op deze kernvraag?
- Vind ik het de investering waard om een antwoord te vinden op deze kernvraag?
- Ben ik in staat om een antwoord te vinden op de kernvraag?
- Voel ik de ruimte om te mogen uitproberen/experimenteren?
- Welke activiteiten ga ik ondernemen om een persoonlijke antwoord te krijgen op de kernvraag?

Uitvoeringsfase

- Welke activiteiten heb ik ondernomen en waarom?
- Wat maakt dat ik het belangrijk/waardevol vind om te vertellen over deze opgedane praktijkervaringen of inzichten?
- Welke nieuwe inzichten omtrent de kernvraag heb ik opgedaan de afgelopen weken?
- Hoe verbind ik de drie elementen: theorie, persoon en praktijk?
- Hoe ben ik verder gegaan met inzichten die ik opgedaan heb tijdens de transferbijeenkomsten?
- Krijg ik (nog) energie van wat ik aan het doen ben?
- Ben ik nog bezig met op effectieve wijze antwoord te vinden op de kernvraag en mijn persoonlijke subvraag/subvragen?
- Hoe vinden anderen dat ik op weg ben?
- Hoe gaat het met mijn planning?
- Wat is de vervolgvraag die ik mezelf stel?
- Wat is de volgende stap die ik ga ondernemen om mijn vervolgvraag te kunnen beantwoorden?

Reflectiefase

- Heb ik op een effectieve manier antwoord gekregen op mijn persoonlijke leervragen en de kernvraag?
- Wat ging er goed?
- Wat zou ik de volgend keer anders doen?
- Ben ik tevreden met het verkregen antwoord in relatie tot mijn persoonlijke leervragen en de kernvraag?
- Vinden anderen (SO, IO, WPB, medestudenten of andere betrokkenen) dat ik mijn doel bereikt heb? Hoe weet ik dat? En weten anderen dat ook?
- Ben ik trots op mijn leerresultaten/mijn professionele ontwikkeling?

De Kern

Concepten, modellen...

m.b.t.

1. Professionele houding en ontwikkeling
2. Pedagogisch handelen
3. Didactisch handelen

In deze bundel vind je de meest essentiële concepten en modellen uit de Generieke Kennisbasis van de leraar. De bundel is bedoeld als tool voor jou, maar ook voor de WPB, de SO en IO.

Stapsgewijs leer je deze kennis in te zetten bij het ontwerpen en uitvoeren van onderwijsactiviteiten / lessen. Tijdens de transferdagen en bij begeleidingsactiviteiten op je locatie maken we gebruik van de kernen.

Gebruikte bronnen:

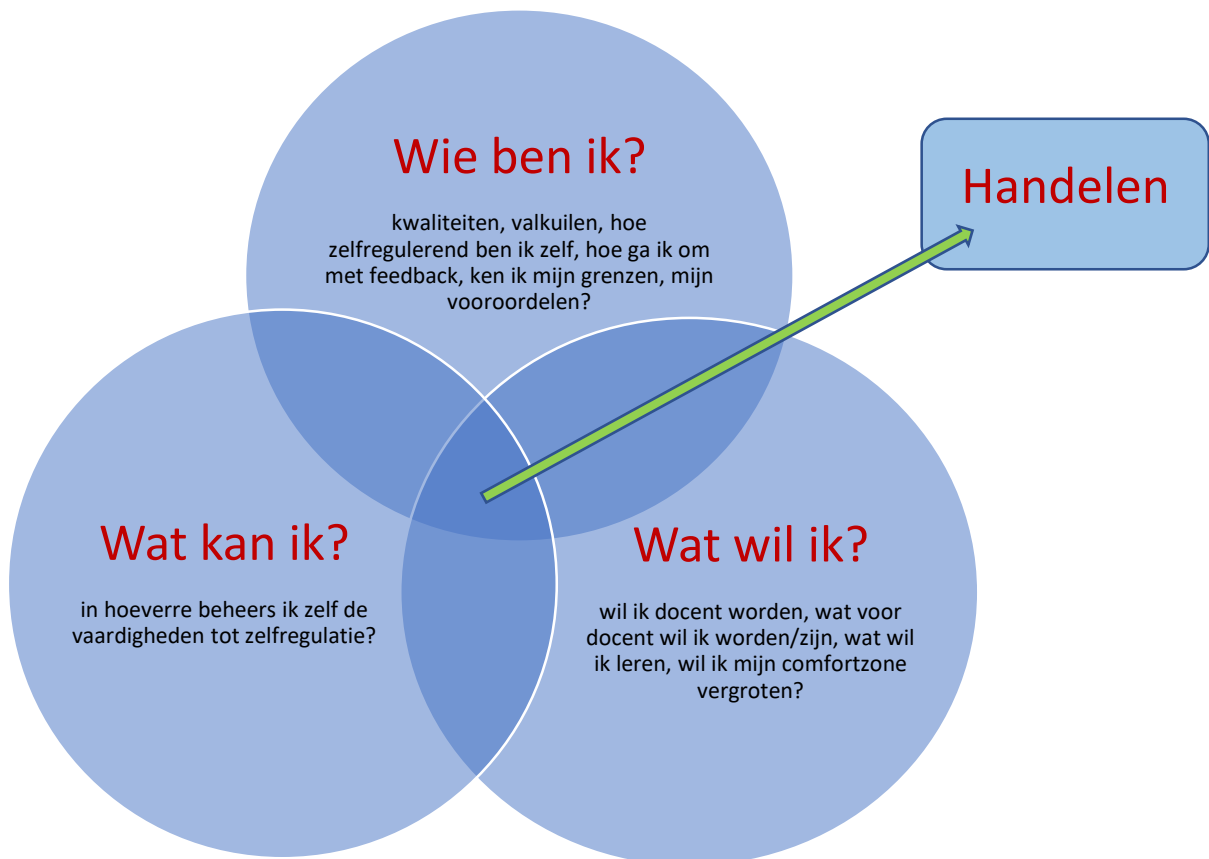
- Berben, M. (2018). Differentiëren is te leren. CPS Uitgeverij.
- Ebbens, S. & Ettekoven, S. (2016). Effectief leren. Basisboek. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers
- Ebbens, S. & Ettekoven, S. (2013). Samenwerkend leren. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers
- Geerts, W. & van Kralingen, R. (2011). Handboek voor leraren. Bussum: Coutinho,
- Slooter, M. (2018). De zes rollen van de leraar. Uitgeverij Pica
- Teitler, P. (2011). Lessen in orde. Bussum: Coutinho
- Faber, F. & Voerman, L. (2019). Didactisch coachen. De Weijer Design
- Geerts, W. & van Kralingen, R. (2011). Handboek voor leraren. Bussum: Coutinho,
- Nottingham, J., (2018). De leeruitdaging. Bazalt Educatieve Uitgaven
- Slooter, M. (2018). De zes rollen van de leraar. Uitgeverij Pica
- Teitler, P. (2011). Lessen in orde. Bussum: Coutinho
- Van der Wal, J & De Wilde, J (2017). Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding. Bussum: Coutinho.

Kern van professionele houding en ontwikkeling

Jij

Wie ben je, wat kan je, wat wil je?

De antwoorden op deze vragen hebben invloed op de keuzes die jij maakt als onderwijsprofessional.

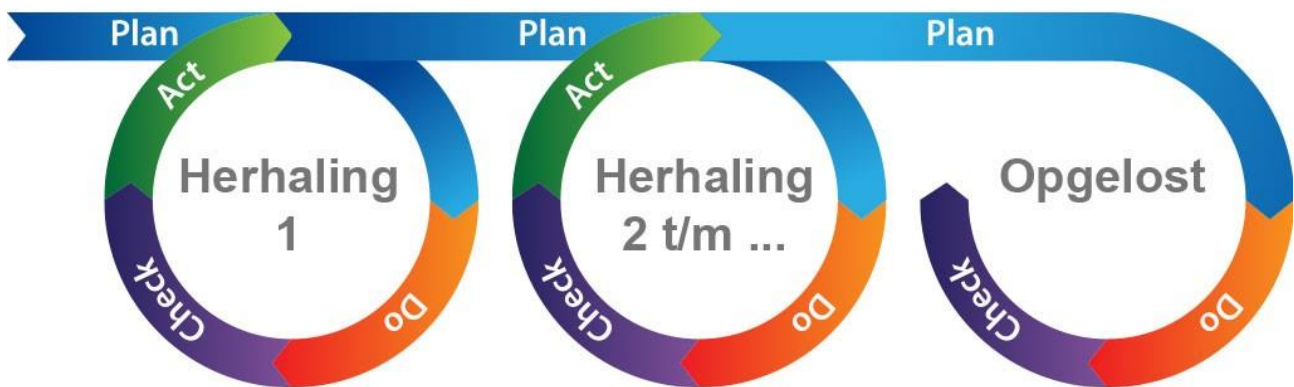

Plan – Do – Check – Act

Tijdens je stages ontwikkel je je van starter naar het niveau start bekwaam onderwijsprofessional. Je voorbereiding en uitvoering van onderwijsactiviteiten zullen met vallen en opstaan en met gebruik van de kennisbasis steeds professioneler worden. Bij je leerproces maak je gebruik van de PDCA methode.

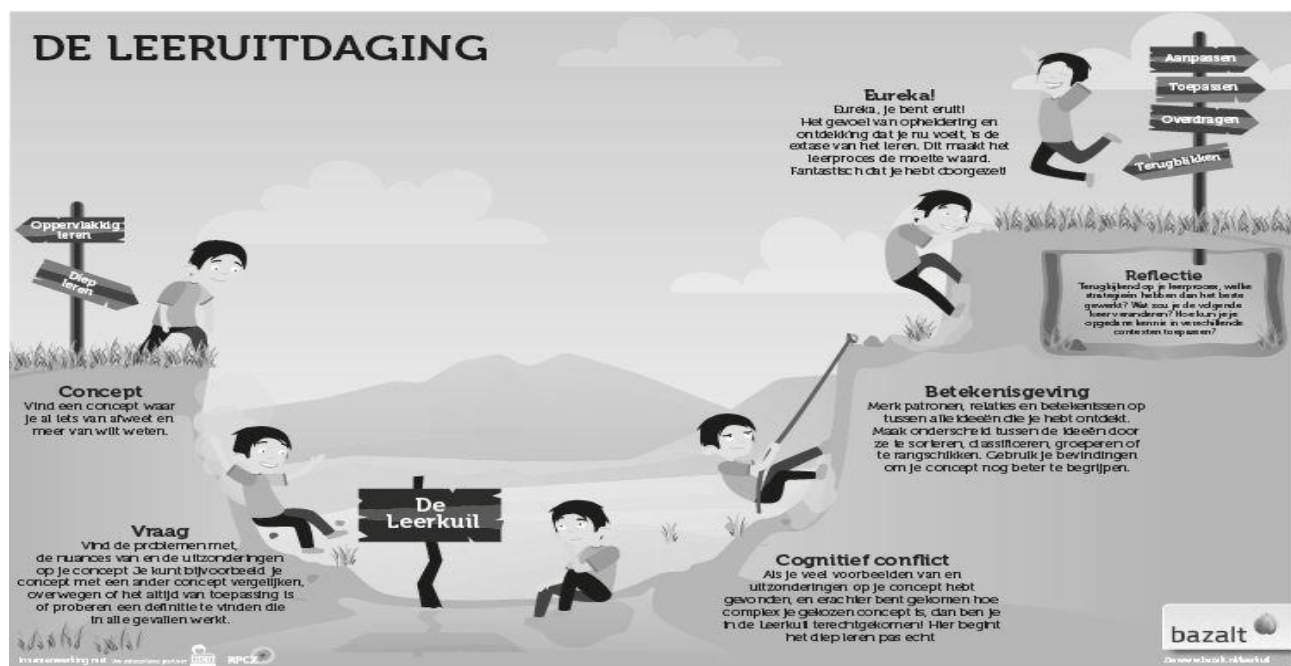
PDCA: Plan. Do. Check. Act.

Methode voor het continu verbeteren van processen.

De Leerkuil

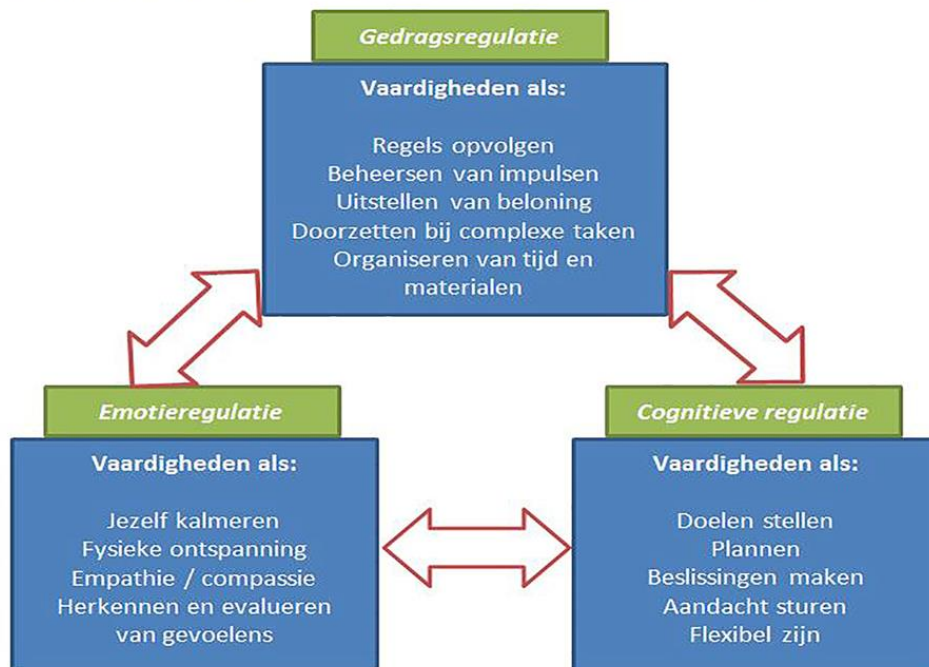
De Engelse filosofiedocent James Nottingham heeft de leerkuil ontwikkeld als metafoor voor leren. Het laat zien dat leren moeite kost, dat het normaal het is even niet te weten, fouten te maken, hulp te vragen.

Zelfregulatie

Zelfregulatie is een vaardigheid die ieder mens iedere dag gebruikt. Het is het menselijk vermogen om grip te krijgen op je gedachten, emoties en gedrag. We gebruiken het om door alledaagse situaties te navigeren en om met andere mensen samen te werken. Hiervoor is het nodig dat je een beetje afstand van jezelf neemt, zodat je goed naar jezelf kunt kijken.

Figuur 1. Vaardigheden en processen van zelfregulatie (Murray e.a., 2015)

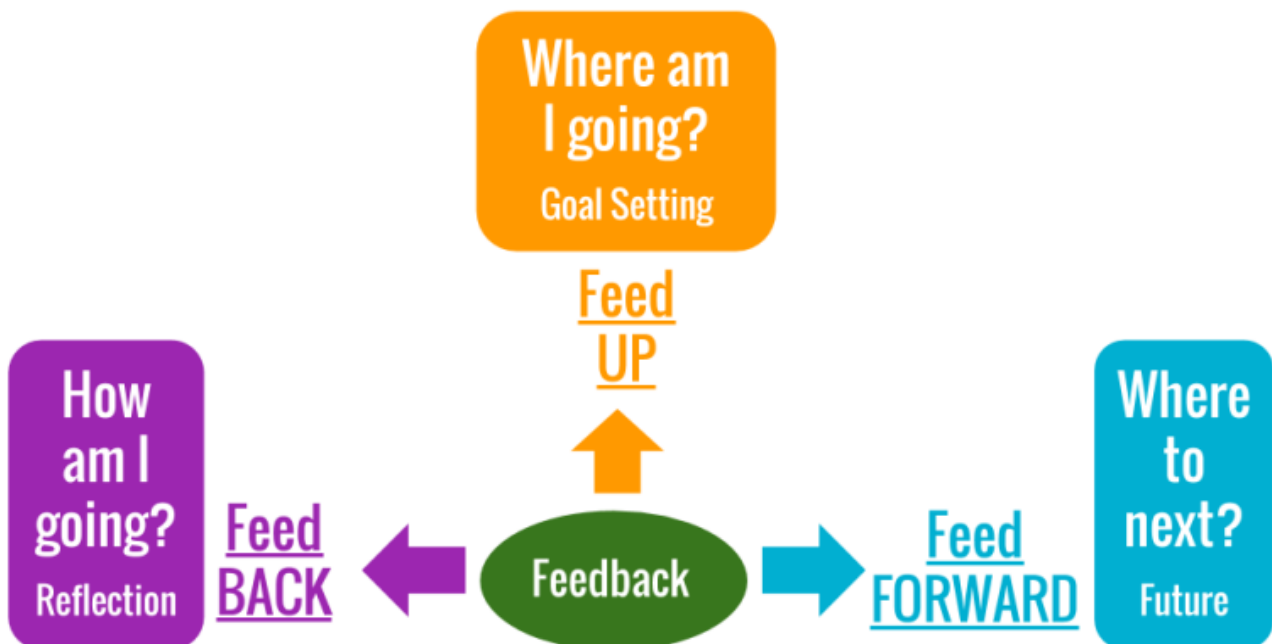

Feedback

Feedback /feedup/feedforward kan het lesgeven, maar vooral het leren en leerresultaten verbeteren. Feedback op de kwaliteit van het werk en het leerproces of de leerstrategie zijn het nuttigst. Positieve feedback, gericht op het werk en/of de leerstrategie, bevordert de (intrinsieke) motivatie en het leren. Kijk hiervoor bij:

7 nov. 2016 <https://wij-leren.nl/effect-van-feedback-op-motivatie-en-leerresultaten.php>

Fig. Feedback (Hattie-Timperley, 2007)

Kern pedagogisch handelen

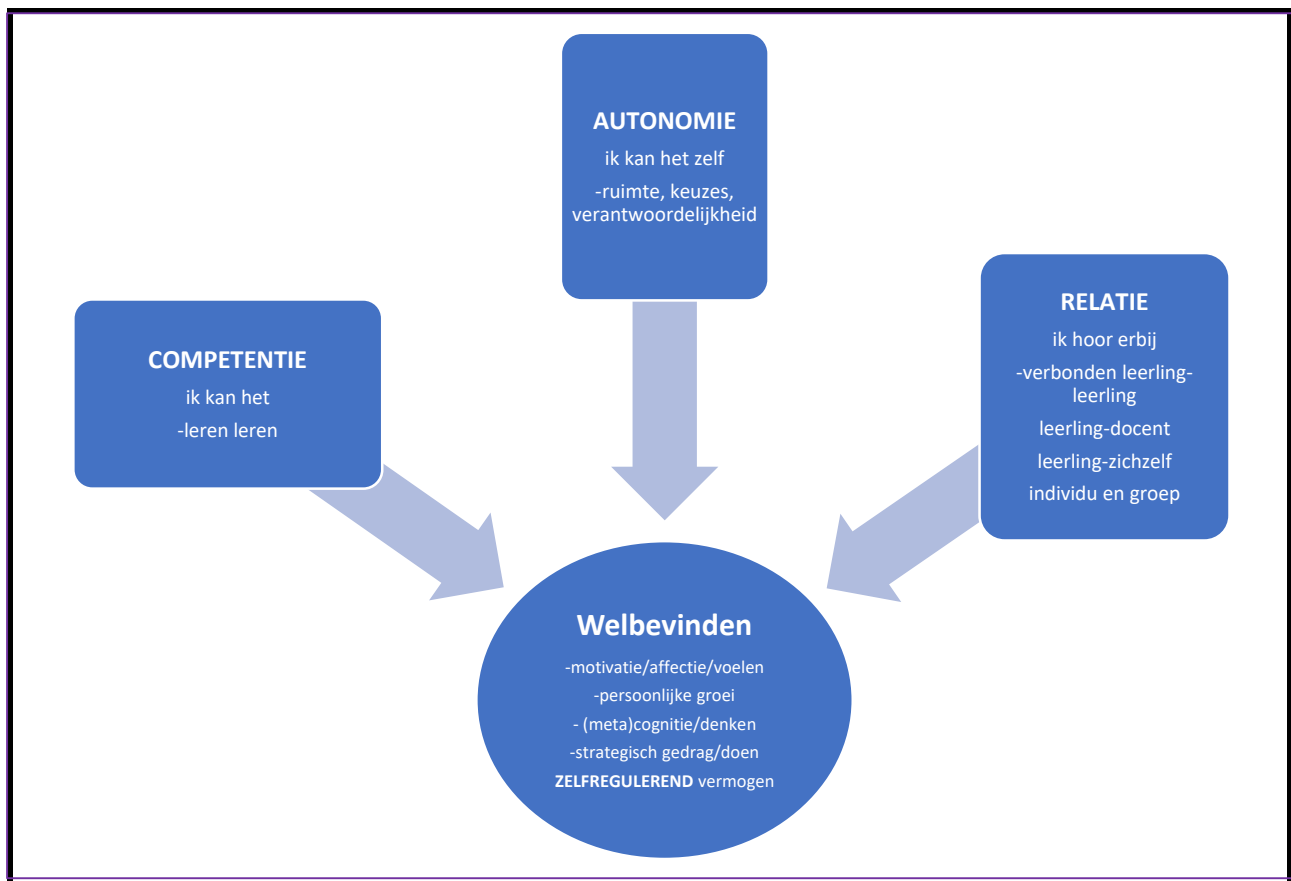
CAR Model : Psychologische basisbehoeften om te leren te (kunnen) komen

Zelfdeterminatie theorie – Self Determination Theory (SDT)

De zelfdeterminatie theorie maakt allereerst onderscheid tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie.

Intrinsieke motivatie is motivatie die van binnenuit komt, de leerling is gemotiveerd om iets te leren waarin hij/zij zelf geïnteresseerd is. Bij extrinsieke motivatie zorgen externe prikkels dat de leerling gemotiveerd is, zoals een beloning in de vorm van een hoog cijfer. Intrinsieke motivatie zorgt vaak voor betere leerresultaten.

Volgens Deci & Ryan (1985; 2000) kunnen leraren de intrinsieke motivatie van leerlingen verhogen als ze weten in te spelen op drie psychologische basisbehoeften:

Pedagogisch differentiëren = omgaan met verschillen in competentie autonomie en relatie en welbevinden. De leerling heeft feedback, feedup en feedforward nodig om te weten waar hij/zij staat, naar toe wil, en hoe daar te komen.

CAR		De leraar draagt er zorg voor dat de...
Psychologische basisbehoeften	Competentie	leerlingen het vertrouwen hebben de taak aan te kunnen; leerlingen weten wat de leerdoelen en succescriteria zijn; leerlingen duidelijkheid hebben op welke wijze het proces en werk beoordeeld wordt; leerlingen uitdaging hebben;
	Autonomie	leerlingen zelf keuzes kunnen maken; leerlingen invloed hebben op hun leeractiviteiten; leerlingen het belang zien van de leerdoelen; leerlingen (het gevoel hebben) inspraak te hebben;
	Relatie	leerlingen zich gewaardeerd voelen; leerlingen zich vrij voelen om vragen te stellenleerlingen; leerlingen zich serieus genomen voelen.

CAR, interactie, instructie en klassenorganisatie

In het project 'Kies adaptief', worden de drie basisbehoeften gekoppeld aan drie belangrijke onderdelen van het pedagogische en didactische handelen van de docent, namelijk de interactie in de klas, de instructie en de klassenorganisatie. Daarmee ontstaat er een matrix van drie bij drie, waarin negen kenmerkende gedragingen van docenten te zien zijn. Deze negen kenmerken zouden in het onderwijs vorm moeten krijgen. Ze zien er als volgt uit

https://www.leraar24.nl/app/uploads/Contact_Leraar_Leerling_Bijlage3_Adaptief_Ondewijs.pdf

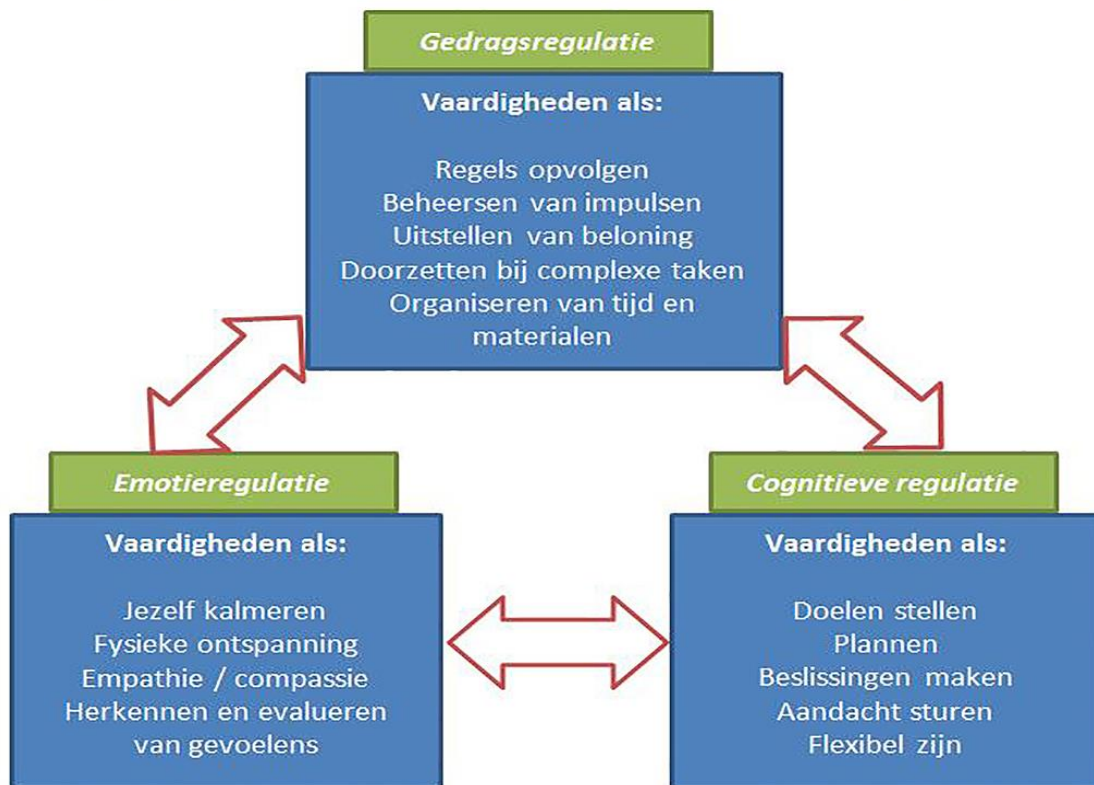
	Competentie	Autonomie	Relatie
Interactie	Leerlingen helpen reflecteren	Leerlingen ruimte geven, initiatieven aannemen	Leerlingen persoonlijk ontmoeten
Instructie	Een instructie geven die volledig is voor leerlingen Activerend leren centraal stellen in opdrachten	Leerlingen (mede) de taak vorm laten geven.	Een instructie geven die veilig is voor leerlingen
Klassenorganisatie	Aanpassing in tijd en ruimte maken voor leerlingen	Met leerlingen plannen wat ze hoe gaan doen	

Leren leren..

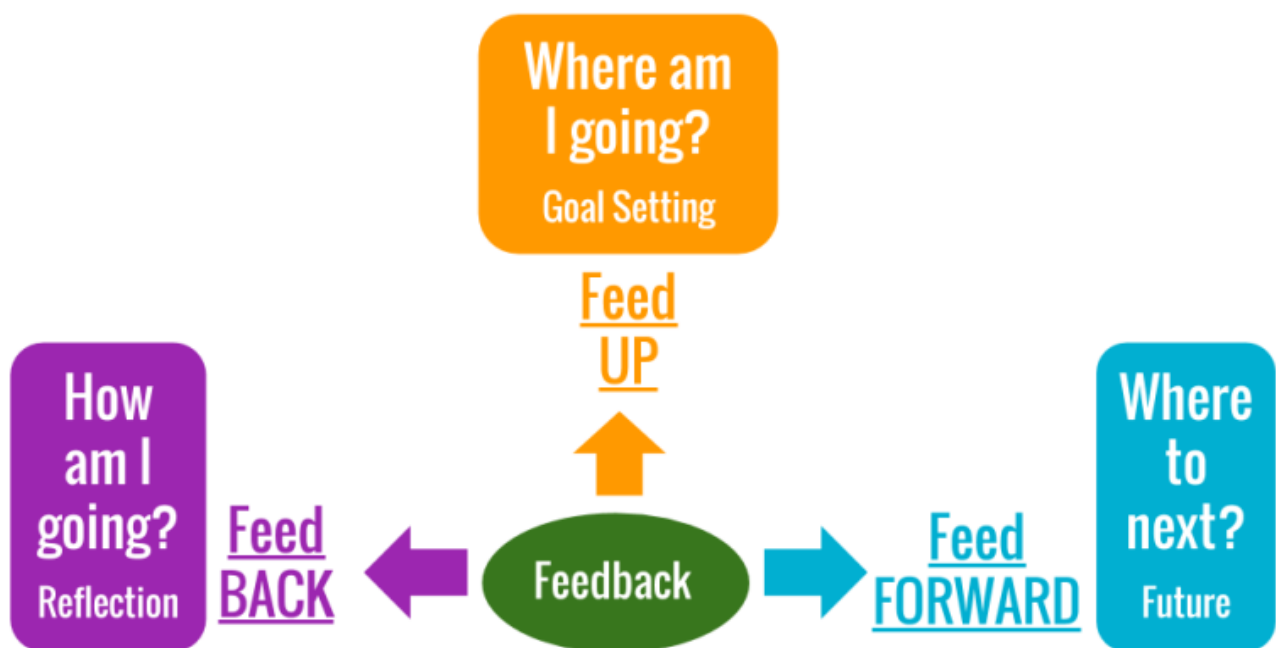
Zelfregulatie bevorderen

Figuur 1. Vaardigheden en processen van zelfregulatie (Murray e.a., 2015)

Feedback / up / forward bij pedagogisch handelen

Hattie-Timplerley, 2007

Pedagogisch-didactisch coachen

= een planmatige en doelgerichte wijze van vragen stellen en feedback geven door de leraar, waarin hij/zij het denken van de leerling stimuleert op een manier die motivatie verhogend en leer bevorderd werkt en daarmee het zelfregulerend vermogen van de leerling stimuleert.

Volgens Voerman & Faber (2019) kun je dit doen op 4 dimensies van het leerproces:

Feedback positief, specifiek (niet te lang), gericht op het verleden (hoe heb je gehandeld?, wat heb je gedaan?), gericht op de toekomst (wat ga je doen?, hoe ga je dat aanpakken?)	
Dimensies	Kenmerken
Inhoud/taak	De coach stelt vragen als 'begrijp je de taak?', 'is het helder wat er van je verwacht wordt?'. Hierdoor kan er nog bijgestuurd worden als blijkt dat de leerling misschien nog niet goed heeft begrepen wat de taak die hij moet doen inhoudt.
Aanpak/strategie	De coach stelt vragen als 'hoe ga je dit aanpakken?', 'heb je een bepaalde werkwijze in gedachten die je gaat gebruiken?'. De coach krijgt zo een beeld van hoe de leerling te werk zal gaan, kan eventueel nog bijsturen als de werkwijze die de leerling wil gebruiken niet past bij de inhoud van de taak.
Modus/leerstand	De coach stelt vragen als 'heb je er zin in?', 'zie je het zitten om deze taak te gaan doen?'. De coach krijgt zo een beeld van hoe de leerling erin staat en kan de leerlingen motiveren of aansporen waar nodig.
Kwaliteit	De coach stelt vragen als 'wat verwacht je van jezelf in deze taak?' en 'welke kwaliteit van jezelf ga je inzetten?'. De coach kan zo inschatten of de leerling het maximale uit zichzelf haalt of daarin wellicht nog bijgestuurd moet worden.

In gesprek met de leerling

Gesprekstechnieken. Een goed gesprek voer je met behulp van de onderstaande strategie:

Tips voor een GOED gesprek:

* Laat OMA wat vaker thuis:
oordelen, meningen, adviezen

* Neem ANNA mee:
altijd navragen, nooit aannemen

Smeer NIVEA:
niet invullen voor een ander

* Gebruik LSD:
luisteren, samenvatten, doorvragen

* Wees een OEN:
open, eerlijk en nieuwsgierig

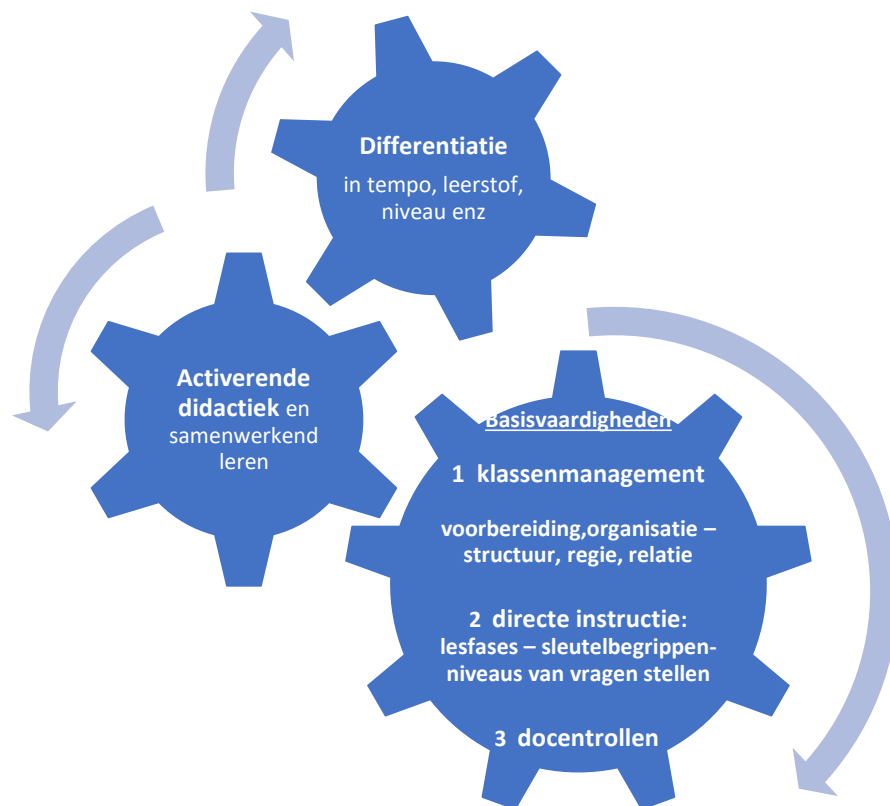
Maak je DIK:
denk in kwaliteiten

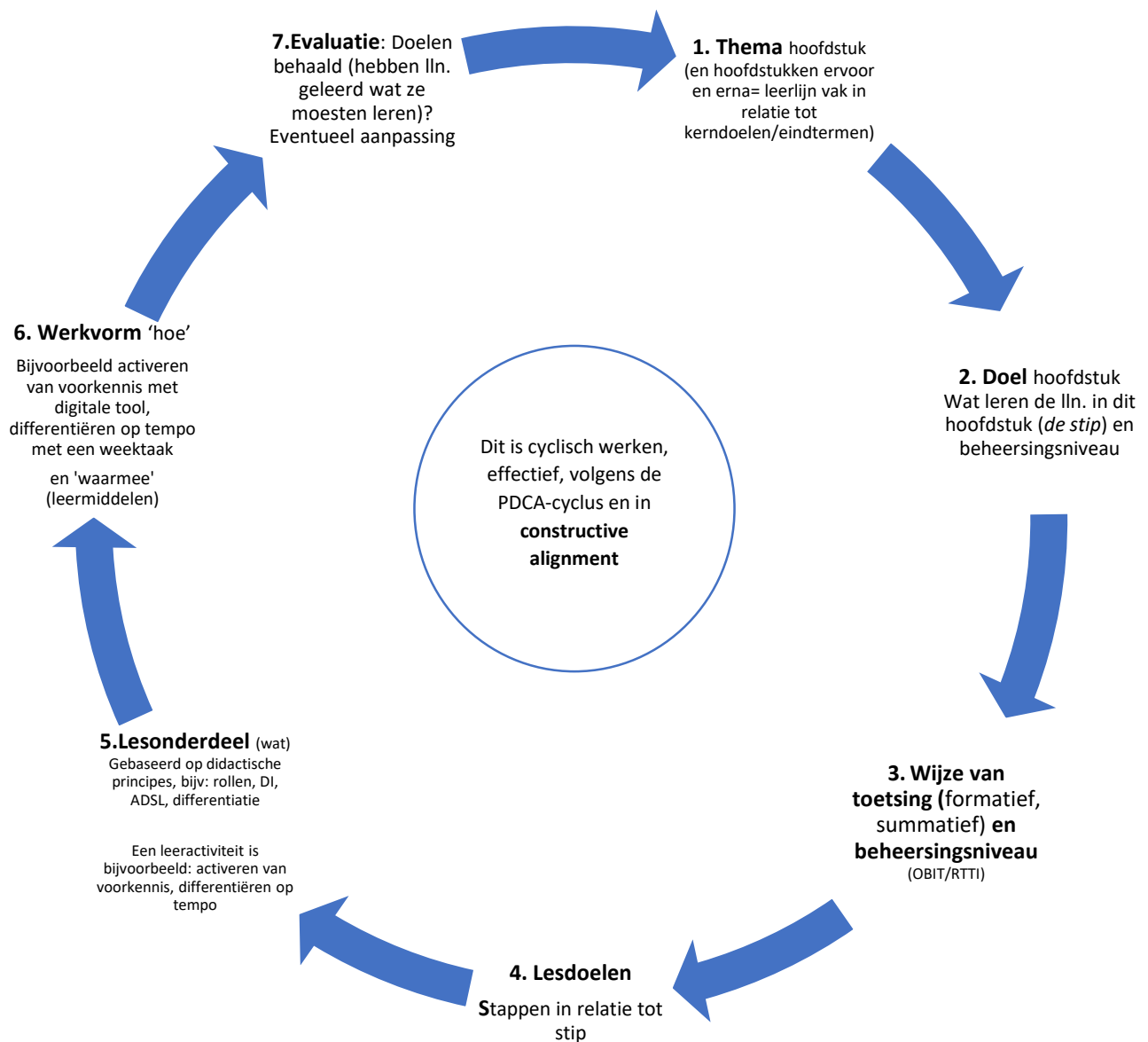
Kern didactisch handelen

Opbouw didactische kennis en vaardigheden

Tijdens je ontwikkeling naar professional maak je bij het voorbereiden van onderwijsactiviteiten steeds meer bewust didactische keuzes en gebruik je daarbij wendbaar (evidence based) leertheorie. Kennis van en vaardigheid met inzet van didactische tools en digitale didactiek is hierin verweven. Het instituut biedt je hiertoe de nodige kennisbasis, van eenvoudig naar complex, gefaseerd aan. Gebruik deze kennis bij het opzetten en uitvoeren van je onderwijsactiviteiten. Zoals je hieronder ziet is er sprake van een samenspel!

Ontwerp stappen van een onderwijsactiviteit: de PDCA-cyclus

Checklist voorbereiding onderwijsactiviteit (PdCa)

(voor jezelf óf om met elkaar te bespreken tijdens een schoolbijeenkomst)

Staat in je voorbereiding, en zo ja op welke wijze, zo nee hoe zou je dit kunnen aanvullen:

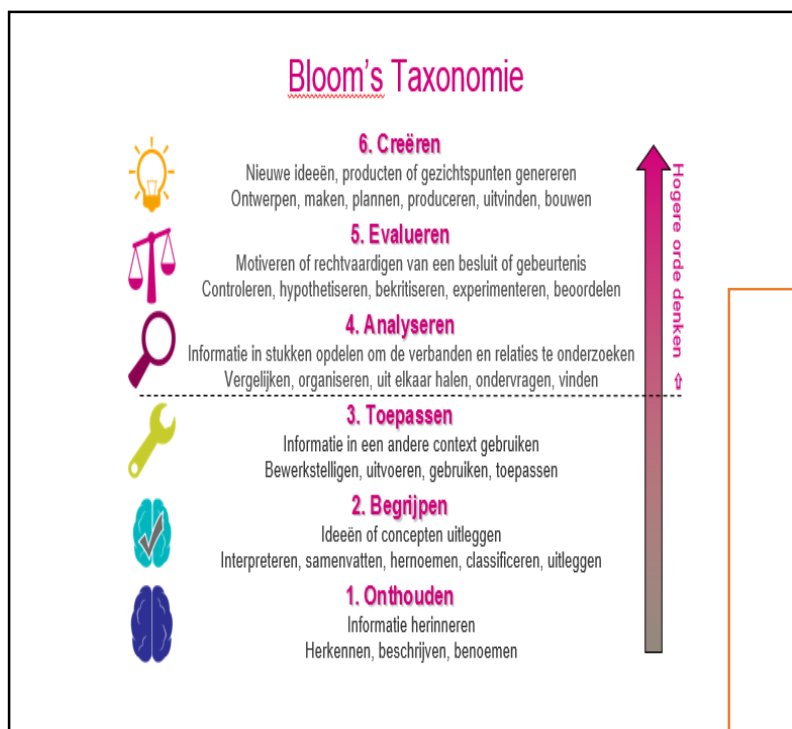
1. Thema hoofdstuk (en hoofdstukken ervoor en erna = leerlijn vak in relatie tot kerndoelen/eindtermen)
2. Doel hoofdstuk (wat leren de leerlingen in dit hoofdstuk - de stip-) en beheersingsniveau
3. Wijze van toetsing en beheersingsniveau. En komt dit niveau overeen met dat van de doelen van het hoofdstuk?
4. Lesdoelen (stappen in relatie tot stip). Kun je een medestudent het verband en de samenhang uitleggen tussen stip en stap?
5. Lesonderdeel (wat) is gebaseerd op didactische principes, bijvoorbeeld: de 6 rollen, Directe Instructie (DI), Activerende Didactiek en Samenwerkend Leren (ADSL) en differentiatie. Een lesonderdeel is dan bijvoorbeeld: activeren van voorkennis, differentiëren op tempo.
Welke lesonderdelen staan in deze voorbereiding?
Op basis van welk didactisch principe?
Is de relatie tussen doelen - beheersingsniveau en lesonderdelen duidelijk voor je medestudent?
6. Werkvorm (hoe), bijvoorbeeld: activeren van voorkennis met digitale tool, differentiëren op tempo met een weektaak
Welke werkvormen staan in deze voorbereiding?
Is de werkvorm passend bij de leeractiviteit, de leerdoelen, en het beheersingsniveau?
Waaruit blijkt dat?
7. Hoe weet je of je doelen behaald zijn?
Wat zou je aan deze les aanpassen en waarom ?

Van voorbereiding naar inrichting van de onderwijsactiviteit / les + je rol als leraar

Van voorbereiding naar inrichting van de onderwijsactiviteit /les + rol docent		
Onderwijsleersituaties kun je op verschillende manieren inrichten.		
Basisstrategie voor effectief (laten) leren: <u>Directe Instructie</u>		
Kenmerken: - Leraar gestuurd - gericht op beheersing - biedt helderheid en structuur (o.a. in lesfasen) - voor aanleren basisinfo + vaardigheden	Sleutelbegrippen: - structuur in leerstof - juiste niveau van leerstof (niveaus van leren én vragen stellen) - betekenis geven aan leerstof - individuele aanspreekbaarheid - zichtbaarheid van leren/denken - motivatie	
<u>Lesfasen:</u>		<u>Docentrollen:</u>
0. lesvoorbereiding		gastvrouw/gastheer
1. aandacht richten op doelen/ activeren voorkennis		+ presentator
2. uitleg geven of vaardigheid voordoen	Binnen structuur Directe Instructie • activerende didactiek • vormen van differentiatie • eenvoudige vormen van samenwerkend leren	didacticus + pedagoog + coach
3. nagaan of belangrijkste is overgekomen (check)		
4. instructie geven ten behoeve van zelfwerkzaamheid (complete instructie)		
5. begeleiden zelfwerkzaamheid		
6. afsluiting van de les		afsluiter

Niveaus van leren en van vragen stellen

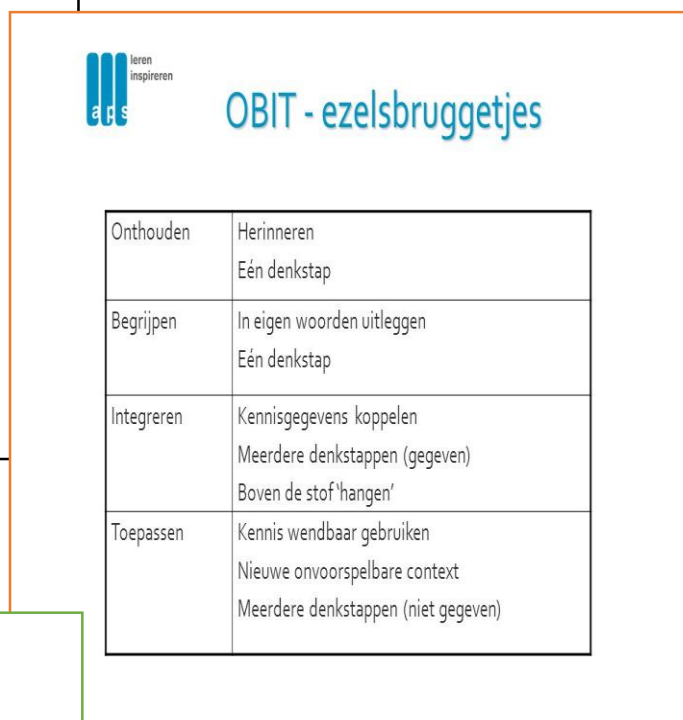
BLOOM

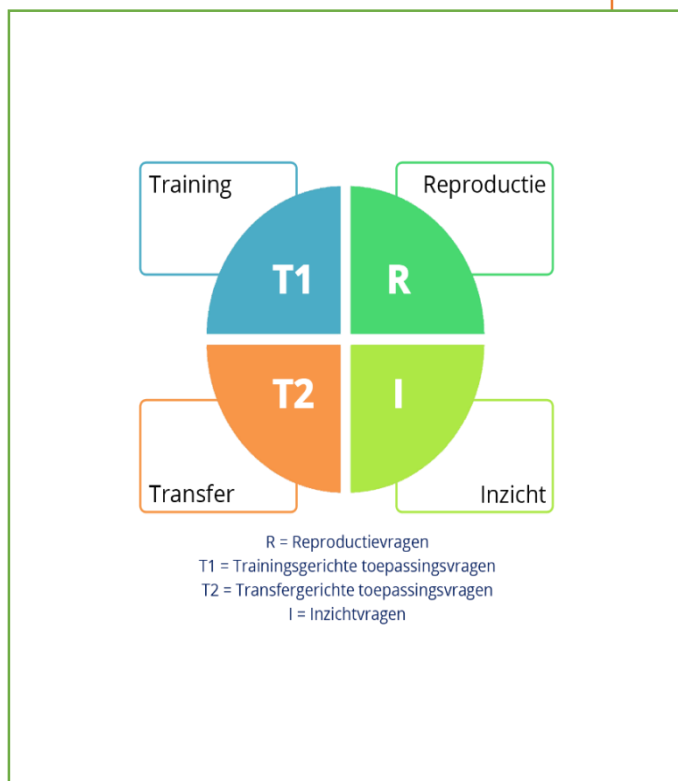
Welk beheersingsniveau verwacht je van je leerlingen?

Aandacht: beheersingsniveaus moderne vreemde talen

OBIT

RTTI

Activerende didactiek

Als een leraar veel tijd gebruikt om te doceren, is er voor een leerling weinig tijd om te leren.

(Actief leren, Ebbens en Ettekoven)

Activerende didactiek = kennis, vaardigheden en leerhoudingen of attitudes op zodanige wijze onderwijzen dat het leren van alle leerlingen wordt gestimuleerd en er steeds meer verantwoordelijkheid aan de leerlingen gegeven wordt betreffende hun eigen leren.

Voorwaarden:

1. inzicht krijgen in het hoe en waarom van klassenmanagement.
2. uitvoeren van de 6 rollen van de leraar
3. leerlingen leren omgaan met uitgestelde aandacht.

Voorbeeld :

Docent gebruikt opgaven uit het boek.

Niet activerend: (opgaven maken is de leeractiviteit).

- maak de opgaven 4- 5- 6 uit het boek op bladzijde 25

Wel activerend:

- maak de opgaven 4- 5- 6 uit het boek op bladzijde 25 volgens de werkvorm 'tweetal coach'.

Samenwerkend leren

Sleutelbegrippen samenwerkend leren :

1. Positieve wederzijdse afhankelijkheid
2. Individuele aanspreekbaarheid
3. Directe interactie
4. Aandacht voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden
5. Aandacht voor het groepsproces

Bij elkaar zitten	Samenwerkend leren	Onderwijsleergesprek	Klassengesprek
Leerlingen gewoon bij elkaar zetten	Positieve onderlinge afhankelijkheid: zorgen dat leerlingen elkaar nodig hebben	Docent stelt onderwerp vast en probeert met de groep tot een oplossing/conclusie te komen.	Leerlingen hebben grote inbreng bij het vaststellen van het onderwerp
Één leerling die het initiatief neemt, groepsleider	Iedereen is medeverantwoordelijk en levert een bijdrage.	Staat altijd onder directe leiding van de docent.	Staat afwisselend onder leiding van de docent en leerlingen.
Groepjes vaak homogeen samengesteld, doorgaans naar eigen keuze van de leerlingen.	Groepjes ook heterogeen samengesteld, vaak door de docent.	Gericht op het dieper, explicieter en zichtbaar maken van het denken van leerlingen (ontwikkeling leren)	Gericht op het uitwisselen van ervaringen en leren kennen van elkaar (sociaal)
Grote kans dat sommige leerlingen meeliften.	Vaak taken en rollen voor leerlingen.	Veronderstelt bij docent én (grote) kennis over het vak én kennis over leren van leerlingen én vaardigheid in het leiden van een gesprek. (docent meer procesbewaker dan informatiegever)	Veronderstelt bij docent vaardigheden in het leiden van een gesprek.
Leerlingen alleen verantwoordelijk voor zichzelf.	Gedeeld leiderschap.		
Leerlingen die onderling de taak van de docent overnemen: docent wacht op vragen.	Docent die veel initiatief neemt omdat de verantwoordelijkheid bij hem blijft.		
Groepstaak			
Docent negeert de groep als groep	Sociale vaardigheden direct onderwezen.		
Er is weinig aandacht voor groepsprocessen	De docent begeleidt, observeert en interenieert.		
	Groepsprocessen krijgen regelmatig en systematisch aandacht.		

Differentiëren

